

LUNDS
UNIVERSITET

INSTITUTIONEN FÖR PSYKOLOGI

**Egalitetsnormens inverkan på vita personers
korrigerig av sina fördomar**

Ana-Gabriela Acosta

Annika Lindborg

Kandidatuppsats höstterminen 2005

Handledare: Fredrik Björklund och Martin Bäckström

Abstract

Denna studie undersökte den egalitära normens inverkan på vita personers korrigering av sina fördomar, mot den egna etniska gruppen samt andra etniska grupper. Korrigeringen studerades genom manipulation, då deltagarna dels uppmanades att fokusera på en in- eller utgrupp samt tänka på hur stereotyper påverkar våra bedömningar av andra människor. I undersökningen deltog 108 vita män och kvinnor. Deltagarna tilldelades en enkät med två fördomstester, där deltagarna fick se foton av personer med olika kön och etnicitet, för att sedan skatta deras personlighetsegenskaper. Hypoteserna att vita personer värderar den vita ingruppen lägre och andra etniska utgrupper högre, när de påminns om egalitetsnormen, kunde inte bekräftas i denna studie. Dock fanns det signifikanta korrigeringar av bedömningar av kön, $p = .007$ på gruppen vita män och kvinnor mellan fördomstest ett och två. Detta kan innebära att etniciteten sågs som sekundär i förhållande till könsaspekten.

Nyckelord: egalitet, etnicitet, fördomar, korrigering, normer

Författarna vill tacka sina handledare, Fredrik Björklund och Martin Bäckström för deras ofantliga stöd, genom hela processen, för att förverkliga denna studie. Deras engagemang, tillgänglighet och framförallt tålamod har för oss varit ovärderligt.

Egalitetsnormens inverkan på vita personers korrigerings av sina fördomar

Social acceptans och den egalitära normen

Enligt Maslows behovshierarki är social acceptans ett grundläggande mänskligt behov. Förmågan att anpassa sig socialt är en förutsättning för att kunna uppnå detta. Hur en person framställer sig som individ -självpresentation- kan vara avgörande för hur pass framgångsrik den människan är, i relationer till andra, både privat och i yrkeslivet. Redan i tidig ålder lär sig människor att sättet att få social acceptans är att anpassa sig till den sociala kontexten, gruppens värderingar och normer (Vohs, Baumeister & Ciarocco, 2005). Den egalitära normen i den franska revolutionens paroll ”Frihet, jämlikhet och broderskap!” har lagt grunden för västvärldens demokratier och dessas syn på sina medborgares lika värde och rättigheter. Enligt egalitetsnormen är alla människor lika mycket värda och har samma rättigheter, oavsett bl.a. etnicitet och kön. Fördomar och diskriminering anses i västvärlden vara förkastliga då de bryter mot denna norm om alla människors lika värde och rättigheter. Exempel på egalitetsnormen är FN: s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna och den amerikanska statens *Pledge of Allegiance* (“I pledge allegiance to my Flag and the Republic for which it stands - one nation indivisible - with liberty and justice for all”). I boken *An American Dilemma* (1944) skrev svensken Gunnar Myrdal att Amerikas viktigaste politiska spänning är konflikten mellan denna egalitära norm och landets historia med bl.a. slaveri och lagstadgade skillnader mellan svarta och vita (Crandall & Eshleman, 2003):

The American Dilemma, referred to in the title of this book, is the ever-raging conflict between, on the one hand, the valuations preserved on the general plane which we shall call the “American creed,” where the American thinks, talks, and acts under the influence of high national and Christian precepts, and, on the other hand, the valuations on specific planes of individual and group living, where personal and local interests; economic, social, and sexual jealousies; consideration of community prestige and conformity; group prejudice against particular persons or types of people; and all sorts of miscellaneous wants, impulses, and habits dominate his outlook. (Myrdal, 1944: xlvii).

Fördomar och sociala omdömen

Den egalitära normen resulterar i att människor i västvärlden vill framstå som fördomsfria för att accepteras, men fördomsmekanismen existerar, trots sin negativa klang, av en god anledning. En fördom är, negativ eller positiv, en förutfattad mening om bl.a. enskilda individer, sociala grupper och situationer. Genom att förlita sig på dessa kognitiva scheman kan människor bilda sig en snabb och enkel uppfattning om andra personer, vilket kan vara nödvändigt i många situationer. Enbart åsynen av personen/personerna i fråga, är tillräcklig för att aktivera en attityd. De automatiskt aktiverade attityderna är till vardags en guide till sociala omdömen (Olson & Fazio, 2004). Blixtsnabba beslut grundade på dessa kognitiva scheman kan rädda människor undan fara, vare sig det gäller personer eller situationer. Fördomar blir problematiska för att människor ofta p.g.a. t.ex. lathet, stress eller gammal vana förlitar sig på sina fördomar i för stor utsträckning, d.v.s. att de är *Cognitive Misers*. Alla människor har en mängd fördomar. Medan vissa är vanliga och socialt accepterade är andra ovanliga och/eller förtäckta. Ingen har alla fördomar, men alla har några (Crandall & Eshleman, 2003).

Den vita normen

Alla omdömen är relativa till sin kontext. Människor kan t.ex. inte avgöra om ett objekt är stort eller litet, ifall det inte finns någon sorts jämförelsestandard (Martin & Stapel, 1998). Människor använder sig själva som standard för att bedöma andra individer och deras beteenden. På gruppnivå används den egna gruppen (ingruppen) som standard för att bedöma andra grupper (utgrupper) (Gawronski, Bodenhausen & Banse, 2005). Den etniska ingruppen används därmed för att bedöma andra etniciteter (utgrupper). Den egna etniciteten är en del av identiteten. Den formar bl.a. personliga övertygelser och intergruppsbeteendet, d.v.s. hur människor förhåller sig till personer av en annan etnicitet än de själva har. Vita människors etniska identitet skiljer sig dock från andra etniciteters identitet i västvärlden. Den är för dem själva ”osynlig”. I västvärlden är de vita i majoritet. Som följd av att vara majoriteten definierar sig vita som ”normala”. Att definieras som ”normal” innebär att inte definieras alls utan att bara ”vara”. Först i kontakt med andra etniska utgrupper definierar vita sig i rastermer (Knowles & Peng, 2005).

Två-faktors-teorin

Kombinationen av egalitär norm och de vitas syn på sig själva som normen har skapat politiskt korrekta riktlinjer för hur vita i västvärlden bör uppfatta, relatera till och bete sig mot andra etniciteter. En färgblind ideologi har växt fram där fundamentet är att alla människor är lika ”under huden”, etniska skillnader ska gå obemärkt förbi. Inom denna ideologi förknippas t.o.m. själva observationen av att någon är av en annan etnicitet, med rasism. Deltagarna i Knowles och Pengs (2005) undersökning ombads att berätta om, när de för första gången i sitt liv lade märke till en individ av en annan hudfärg än sig själv. En påstod att hon aldrig: ”paid that much attention... I guess [my father] was prejudiced, but... I’m still not prejudiced” (Knowles & Peng, 2005: 225).

Den egalitära normen motiverar människor att undertrycka många av sina fördomar. Den genuina fördomen yttras vanligtvis inte. Den manipuleras och modifieras för att möta den personliga och sociala kontexten. Det finns en skillnad mellan de genuina fördomar som människor har, och de som de yttrar, samt de som de integrerar i sin självbild, m.a.o. hur människor uppfattar sig själva. I en enkel ekvation som kallas två-faktors-teorin ser det ut så här: (a) fördom + (b) undertryckande = yttrande (Crandall & Eshleman, 2003). Faktor a, är den genuina fördomen. Den är primär, underliggande, mäktig, tidigt inlärd, kognitivt simpel och automatisk. Det är den instinktiva, ofiltrerade känslan som varken behöver grundas på rationalitet eller fakta. Två-faktors-teorin argumenterar för att nästan alla vita amerikaner hyser negativa fördomar mot svarta. Faktor b, är motivationen att kontrollera faktor a. Vita amerikaner vill enligt två-faktors-teorin inte uttrycka fördom, varken i ord eller i handling. Detta har sin grund i den tidigare nämnda västerländska egalitära normen, liberalismen, sympatin för ”the underdog”, sociala normer, politisk korrekthet, humanitära värden samt upprätthållandet av en fördomsfri självbild (Vohs et al., 2005).

Enligt två-faktors-teorin, baserad på bl.a. Gunnar Myrdals (1944) reflektion i *An American Dilemma*, har människor två motstridande motivationer som måste tillfredsställas. Dessa motivationer består av rasfördomar och behovet att uttrycka dessa (faktor a) samt motivationen att undertrycka fördomar (faktor b). Dessa olika motivationer framkallar kognitiv dissonans/inkonsekvens, d.v.s. en obehaglig konflikt mellan en persons oförenliga attityder, eller konflikt mellan personens attityder och handlingar. Den kognitiva dissonansen kan skapa

ambivalenta känslor och därmed instabilt beteende. Med detta instabila beteende, som konflikten mellan de känslobaserade fördomarna och de intellektuellt pålagda normerna om fördomsfrihet orsakar, menas att människor kan uttrycka olika åsikter om samma fråga, i olika kontexter. Det är enbart i de sammanhang, där människor vet att den sociala normen är likställd med de egna åsikterna, som de är benägna att uttrycka dem. Om en person inte känner till normen, eller vet att den motstrider de egna åsikterna är han/hon mer benägen att hålla tyst eller ljuga (Crandall & Eshleman, 2003).

Självreglering, motivation och kontextens betydelse

Det kan innebära en enorm social risk för individen om han/hon inte anpassar sig till normen, då social acceptans är ett grundläggande mänskligt behov. För att anpassa sig till normen behövs självreglerande mekanismer som filtrerar impulsiva och socialt förbjudna känslor, tankar och beteenden (Schmeichel & Baumeister, 2004). I situationer där individen står i konflikt med den egalitära normen, strävar han/hon följaktligen efter att kontrollera sin affektbaserade genuina fördom (faktor a). Självreglering (faktor b) innebär en kognitiv kostnad för individen då det är mer ansträngande att fullfölja en självregleringsprocess än att följa sin initiala reaktion mot objektet. Denna kognitiva ansträngning medför att människor måste ha en hög motivation för att reglera sina fördomar (Martin & Stapel, 1998). Det finns dock en skillnad i människors motiv till att kontrollera sina fördomar. Devine och hennes kollegor (2005) har presenterat dessa motivationer baserade på en intern (IMS) och en extern (EMS) motivationsskala. Det finns enligt denna teori fyra olika motivationsgrupper som människor kan tillhöra, *Strategics*, *Strivers*, *Indifferents* och *Accomplished*. *Strategics* har låga IMS- och höga EMS-värden. Dessa människor har en hög explicit motivation att *verka* fördomsfria, d.v.s. att de inte internaliserat den egalitära normen, men kontrollerar sina yttranden för att bli socialt accepterade. *Strivers* har höga IMS- och höga EMS-värden. Dessa människor har en hög implicit motivation att *vara* fördomsfria, d.v.s. att de internaliserat den egalitära normen och att det är viktigt för deras självbild att vara fördomsfria. Även denna grupp vill självfallet bli socialt accepterad, men det är inte den drivande motivationen till självreglering. *Indifferents* har låga IMS- och låga EMS-värden. Dessa människor har varken en inre motivation att *vara* fördomsfria eller yttre motivation att *verka* vara fördomsfria. Denna grupp *känner ingen* anledning att korrigera sig eftersom de

inte bryr sig om normen. Accomplished har höga IMS- och låga EMS-värden. Dessa människor har hög intern motivation att vara fördomsfria och låg extern motivation att verka fördomsfria. Denna grupp *har ingen* anledning att korrigera då de, enligt Devine och hennes kollegors teori, är genuint fördomsfria. Vid en första anblick på IMS- och EMS-värdena kan man anta att strivers är den minst fördomsfulla gruppen då de både har hög intern och extern motivation. Till skillnad från accomplished är dock strivers omedvetet fördomsfulla och utvecklar följaktligen en spärr, den externa motivationen, för att inte reagera mot sin önskan att vara fördomsfria. Denna spärr har inte accomplished något behov av (Devine, Brodish & Vance, 2005; Devine, Plant, Amodio, Harmon-Jones & Vance, 2002).

Som tidigare nämnts har inte alla människor alla fördomar men alla har några. Vilka som avslöjas beror på kontexten. Således är accomplished inte fördomsfria i alla situationer. Samma person kan vara fördomsfri när det gäller etnicitet men fördomsfull i andra avseenden, t.ex. klädstil, sexuell läggning eller politiska åskådningar. Samma person kan även vara fördomsfull mot en viss etnisk grupp och vara fördomsfri gentemot andra etniska grupper. Detta innebär att de fyra olika motivationsgrupperna, strategics, strivers, indifferent och accomplished, inte är statiska inom en och samma person. En person kan vara accomplished i fråga om exempelvis etnicitet, d.v.s. genuint tycka att människors etnicitet är irrelevant, men samtidigt även vara indifferent i fråga om t.ex. politiska åsikter, d.v.s. anse att man kan bedöma en människa utifrån dennas politiska åskådning. (Devine et al., 2005; Devine et al., 2002).

Enligt modellen för *Limited Resource* använder människor sitt kognitiva resursförråd i vitt skilda självreglerande uppgifter. Således innebär det att om en individ försöker genomföra flera självreglerande uppgifter samtidigt eller i följd, är chansen att lyckas med någon av uppgifterna kraftigt begränsad. Både strategics och strivers är följaktligen mindre kapabla att tygla sin affekt och reagera fördomsfritt under t.ex. stress- eller trötthetsförhållanden (Vohs et al., 2005). Strivers är vad Gaertner och Dovidio (1986) kallar för *Aversive Racists*, motvilliga rasister. Aversives är, enligt Gaertner och Dovidio, liberala personer som har internaliserat den egalitära normen och upplever sig som fördomsfria fastän de parallellt har omedvetna negativa tankar och känslor mot olika utgrupper. Studier av Son Hing och hennes kollegor (Forgas, Williams & Laham, 2005) visade att aversives/strategics är lika fördomsfria som accomplished. Dock gäller detta när de grundar sitt beteende

gentemot andra personer på andra faktorer än dessa personers etnicitet. I de situationer där aversives/strategics kan skylla sitt beteende på andra orsaker än andra personers etnicitet, så rationaliserar de sitt beteende och diskriminerar omedvetet, t.o.m. mer än de öppet fördomsfulla indifferenters. Diskrepansen mellan dessa diametrala attityder har sin grund i de två konkurrerande krafterna: (a) internaliseringen av den egalitära normen och (b) en benägenhet att ha en viss ståndpunkt (bias) mot utgrupper, vilket leder till fördomar (Forgas et al., 2005). Redan Gordon W. Allport resonerade i boken *The Nature of Prejudice* från 1954 kring ”prejudice with compunction”, d.v.s. fördom med betänkligheter. Han menade att denna sorts fördom är dualistisk till sin natur. Den har både en affektiv och en intellektuell sida. Allport ansåg att värden som skapar skuld känslor är sekundära då de är intellektuellt baserade. Detta till skillnad från den genuina fördomen som är primär p.g.a. att den är känslomässig, (jämför med två-faktors-teorin). ”Defeated intellectually, prejudice lingers emotionally” (Crandall & Eshleman, 2003; 415). Crandall och Eshleman (2003) har designat en modell som de kallar för *Justification-Suppression Model* (JSM) för att förklara konflikten mellan de känslomässiga fördomarna och de intellektuellt grundade värdena om att fördomar är något negativt. Ångest kan uppkomma p.g.a. den kognitiva spänning som undertryckande av känslor innebär. Att uttrycka känslor upplevs däremot positivt då det reducerar denna spänning och ångest. Denna angenäma känsla är en möjlig orsak till varför aversives/strategics diskriminerar lika mycket som indifferenters i de situationer de har en rationaliserad orsak till att diskriminera. Exempelvis, en arbetsgivares rationalisering att en arbetssökande inte behärskar språket tillräckligt väl för att få ett arbete, ger arbetsgivaren tillfälle att få leva ut sina fördomar och diskriminera, samtidigt som han/hon kan upprätthålla en egalitär självbild (Crandall & Eshleman, 2003).

Kollektiv och individuell skuld

I en amerikansk studie genomförd av Powell, Branscombe och Schmitt (2005) visade det sig, att när vita personer fokuserar på vitas privilegier (sociala, politiska, ekonomiska etc.) gentemot svarta, ökar den kollektiva skulden (fokus på ingruppen). Däremot ökar inte de vitas skuld när de fokuserar på svarta som offer för de vitas diskriminering (fokus på utgruppen). Med kollektiv skuld menas, i detta sammanhang, vita individers skuld och skuld känsla för de privilegier de har i

egenskap av att enbart ha fötts vita, i jämförelse med de nackdelar svarta har enbart för att ha fötts svarta. Fokus på vitas privilegier utvecklar således en större kollektiv skuld då den uppmärksammar ingruppens roll i kontexten. Ett sätt för individen att bli fri från den kollektiva skuld känslan är att minska sin gruppidentifikation (Powell, Branscombe & Schmitt, 2005). Enligt teorin om social identitetskomplexitet har alla multipla gruppidentiteter, människor kan se sig tillhöra en ingrupp i ett sammanhang men ej i ett annat (Brewer & Pierce, 2005). Ett exempel är kvinnan som i Knowles & Pengs (2005) undersökning ansåg att hon till skillnad från sin far är fördomsfri. I de flesta sammanhang är det troligt att denna kvinna räknar sin far som en ingrupsmedlem i t.ex. grupperna familj och vit. Dock minskar hon sin identifikation med dessa grupper i fördoms- och diskriminationssammanhang. Hennes ingrupsmedlemmar må vara fördomsfulla, men inte hon. Därför har hon heller ingen skuld till hur samhällssituationen ser ut (Knowles & Peng, 2005). Ett annat sätt för individer att handskas med den kollektiva skulden är genom att propagera för t.ex. kvotering/affirmative action i syfte att förändra samhällets ojämlika strukturer (Powell et al., 2005).

På individuell skuldnivå uppkommer kognitiv inkonsekvens när antipatier och sympatier gentemot samma objekt uppstår hos strivers/aversives. Diskrepansen mellan önskan att vara fördomsfri och insikten att det inte alltid förhåller sig så, skapar skuld känslor och inkongruens i självbilden. Enligt den amerikanska stereotypen är en rasistisk person obildad, ovänlig, våldsam och vulgär, egenskaper som de flesta amerikaner inte anser stämma med den egna självbilden. *Aversive Racism Effect* innebär att människor som upplever denna spänning kan överkompensera genom att bedöma och behandla personer ur utgrupper betydligt bättre än ingrupsmedlemmar. Dessutom kan strivers/aversives bedöma och behandla utgrupsmedlemmarna bättre än accomplished gör. Denna överkorrigering av de genuina fördomarna sker alltså för att återställa den egalitära självbilden, i de samband de inte lyckas rationalisera sitt diskriminerande till andra faktorer än etnicitet (Forgas, et al., 2005; Olson & Fazio, 2004; Crandall & Eshleman, 2003).

Avslutningsvis, för att människor överhuvudtaget ska korrigera sina fördomar, måste de vara villiga och förmögna att uppbirga tillräcklig mängd kognitiv energi. Individen måste:

1. Vara medveten om att han/hon är fördomsfull mot det kontextuella stimuli.

2. Vara medveten om riktningen och omfånget av sin fördom.
3. Vara motiverad att korrigera sin fördom.
4. Ha tillräcklig kontroll över sina responser och vara kapabel att korrigera sin fördom (Martin & Stapel, 1998).

Syfte och hypotes

Under de sista årtiondena har rasism och diskriminering i västvärlden minskat i acceptans. Trots det har inte diskrimineringen i samhället avtagit i samma takt, i annat fall hade överträdelser mot den egalitära normen ej behövt regleras enligt lag. För att förstå denna inkonsekvens är det viktigt att uppmärksamma problemet och analysera varför det förhåller sig så. Med bakgrund av den empiriska forskning som presenterats i inledningen, är det av största vikt att studera vita västerlänningars identitet och dessas förhållning till den egalitära normen. Det är intressant att studera hur vita människor korrigerar sina fördomar mot utgrupper efter en aktivering av den egalitära normen. Betydelsefullt är att ingen, så vitt vi vet, tidigare empiriskt undersökt om och i så fall på vilket sätt vita människor korrigerar sin fördom mot ingruppen (de vita) efter att de blivit påmind om den egalitära normen.

Hypoteserna i denna undersökning är att vita personer värderar andra vita personer lägre när de påminns om den egalitära normen, speciellt när ingruppen aktiveras. Dessutom antas att vita personer värderar andra etniciteter högre när de påminns om den egalitära normen, i synnerhet när utgruppen aktiveras.

Metod

Deltagare

Denna studie utgick från 120 studenter vid Lunds Universitet, som vars ifyllde två fördomstester i en enkät. Undersökningsdeltagarna rekryterades i anslutning till deras respektive föreläsningstillfällen. Alla deltagare ställde upp på frivillig basis, ingen kompensation utgick. Efter datainsamlingen filtrerades de enkäter bort som inte var komplett ifyllda, samt de som gissat någorlunda rätt på hypoteserna och/eller sambandet mellan första och andra testet. Ingen deltagare gissade hypoteserna och/eller sambandet helt korrekt, dock avlägsnades de som tangerat dem. Av detta följde att de statistiska beräkningarna i denna studie utgick ifrån 108 studenter, 46 stycken kvinnor och 62 män. De var mellan 19 och 52 år gamla och medelåldern var 23 år ($SD = 4,2$). Alla deltagare var vita personer.

Material

Enkäten bestod av två stycken fördomstester, A och B med 20 ansiktsbilder per test (Appendix A). Till det första testet fanns sedan tidigare validerade bilder med olika etniska ursprung, men till det andra testet behövdes det fler ansiktsbilder. Därför gjordes en förstudie i syfte att validera ansiktsbilderna som skulle komma att användas i undersökningens enkätstudie. Förstudiens bilder hittades på en internationell datinghemsida för att undvika att deltagarna kände igen någon på bilderna. Detta gjordes även för att säkerställa personernas etniska ursprung, då de på hemsidan själva angav vilken etnicitet de tillhörde. Sammanlagt valdes 48 bilder ut, kriterierna var vita män, vita kvinnor, män och kvinnor med härkomst från mellanöstern samt svarta män och svarta kvinnor. Alla bilder visade personer i åldrarna 20 – 40 år. Dessa bilder sammanställdes och deltagarna uppmanades att skatta de olika personernas attraktivitet på en tiogradig Likert-skala från 1 (inte alls) till 10 (oerhört) attraktiv. 28 enkäter delades ut bland studenter runt universitetsområdet. Syftet med enkäten var att hitta representanter från alla kategorier som var statistiskt likvärdiga i attraktivitet. Detta för att kunna utesluta attraktivitetsconfounding, d.v.s. att deltagarna i den hypotestestande enkätstudien påverkades av bildernas varierande attraktivitetsgrad istället för av deras etnicitet. En svart man, en svart kvinna, en vit man, en vit kvinna samt en man och en kvinna med härkomst från mellanöstern med likvärdiga medelvärden ($M = 4$) valdes ut tillsammans med åtta stycken s.k. fillers. Fillers var bilder på vita män och kvinnor, vars funktion var att göra det mindre uppenbart för deltagarna att testet handlade om etnicitet.

Den hypotestestande enkäten innehöll två fördomstester, A och B. I respektive test fanns ansiktsbilder på två svarta män, två svarta kvinnor, två vita män, två vita kvinnor samt två män och två kvinnor med härkomst från mellanöstern. I varje test fanns det dessutom åtta fillers, fyra vita män och fyra vita kvinnor. Ordningen på bilderna i de olika testerna lottades fram. Det enda ordningsföljds-kriteriet var att båda testerna skulle börja med två fillerbilder. Undersökningen hade tre olika betingelser, ingrupp, utgrupp och kontrollgrupp. Inom varje betingelse var test A och test B balanserade, d.v.s. att 20 stycken enkäter började med test A och följdes av test B, samt att 20 stycken började med test B och följdes av test A. Balanseringen genomfördes för att kunna utesluta att det var

följden på testerna som gav utslag i resultatet. Både test A och test B bestod av 20 olika ansiktsbilder. Till varje bild fanns det sex tillhörande variabler; vänlig, förstående, generös, intelligent, kunnig och effektiv. Deltagarna instruerades att skatta respektive bild på dessa variabler, på en femgradig Likert-skala från (inte alls) till 5 (oerhört).

Procedur

Deltagarna fick en muntlig uppmaning om att noggrant läsa enkätens instruktioner och att avsluta varje sida innan de bläddrade framåt. Då enkäten fanns i sex olika versioner (tre betingelser gånger två balanserande ordningsföljder) delades de slumpmässigt ut bland deltagarna. Dock upprätthölls en någorlunda jämn fördelning mellan könen på deltagarna för att undvika könsconfounding d.v.s. att enkätstudien påverkades av deltagarnas könstillhörighet. Undersökningens tre betingelser fick likadana skriftliga instruktioner. Första instruktionen löd:

Flera studier tyder på att det i vissa fall går att skatta personlighet genom att enbart se ansikten. Människorna på bilderna har genomgått ett personlighetstest och vi vill att Du ska skatta deras personlighet utifrån olika variabler för att se om teorin stämmer. Ringa in ditt svar på skalan som går från **1** (*inte alls*) till **5** (*oerhört*). Det är viktigt att låta det första intrycket bestämma, då det är där man har funnit denna förmåga, så tänk inte för länge kring varje bild.

I första instruktionen fick dock ingrups- och utgruppsbetingelserna vars ett tillägg i instruktionerna. Ingruppens tillägg uppmanade dem att fokusera på sin egen grupp: ”Observera: Tidigare undersökningar har visat att man har svårare att göra korrekta personlighetsbedömningar av personer som tillhör samma grupp som man själv gör!” Utgruppens tillägg uppmanade dem att fokusera på en annan grupp: ”Observera: Tidigare undersökningar har visat att man har svårare att göra korrekta personlighetsbedömningar när personerna tillhör en annan grupp än man själv gör!”. Kontrollgruppen fick inget extra tillägg till instruktionerna eftersom ingen betingelse skulle aktiveras. När deltagarna läst instruktionerna och genomfört första testet kom en ny instruktion. Andra instruktionen löd: ”Du har nu gjort hälften av skattningarna. Ta gärna en andhämtningspaus!”

Målet med den andra instruktionen till in- och utgruppsbetingelsernas tillägg var att upprätthålla fokus på respektive grupp, samt att aktivera deltagarnas känslor och tankar kring stereotyper. Genom att aktivera deltagarnas reflektioner kring stereotyper, och därmed den egalitära normen, antogs att deltagarna skulle korrigera sina bedömningar i andra testet. Bedömningarna efter aktivering av egalitetsnormen skulle därmed, enligt hypotesen, inte spegla deltagarnas genuina bedömningar av personerna på bilderna, utan deltagarnas anpassning till den egalitära normen. Tillägget till andra instruktionen för ingruppsbetingelsen löd: "Förutom svårigheten att bedöma personer från den egna gruppen så påverkar ofta stereotyper (föreställningar om människor från olika grupper) våra bedömningar, tänk på det när Du gör skattningsuppgifterna som följer." Tillägget till andra instruktionen för utgruppsbetingelsen löd: "Förutom svårigheten att bedöma andra grupper så påverkar ofta stereotyper (föreställningar om människor från olika grupper) våra bedömningar, tänk på det när Du gör skattningsuppgifterna som följer." Kontrollgruppen uppmanades att enbart ta en andhämtningspaus efter första testet innan de gjorde det andra testet, då de inte heller inför det andra testet skulle aktiveras på något sätt. Kontrollgruppen hade dock tillägget: "Personerna på bilderna som följer har undersökts med ett annat personlighetstest än de du just skattat. Vi vill se vilket test som är mest tillförlitligt. Skattningarna görs på samma skalor som tidigare." Detta för att kontrollgruppen skulle få lika mycket information att läsa som ingrupps- och utgruppsbetingelsen.

Efter de två fördomstesterna (A & B eller B & A) uppmanades deltagarna att ange kön, ålder, ifall någon av deras föräldrar fötts utomlands samt vad de trodde hypoteserna var och om de trodde det fanns något samband mellan det första och det andra testet de gjort (Appendix B). När deltagarna fyllt i hela enkäten, vilket tog ca 15-20 minuter, tilldelades de ett papper med debriefinginformation. I debriefingen fanns en kort beskrivning av testets syfte och var deltagarna kan ta del av det färdiga resultatet (Appendix C).

Resultat

Denna undersöknings hypoteser var att vita personer värderar andra vita personer lägre när de påminns om den egalitära normen, speciellt när ingruppen aktiveras. Dessutom antogs att vita personer värderar andra etniciteter högre när de påminns om den egalitära normen, i synnerhet när utgruppen aktiveras. För att undersöka

dessa hypoteser användes en mixad Repeated-Measures ANOVA som innehöll tre faktorer. En mellangrupsfaktor, kallad betingelse, med tre nivåer, aktivering av ingruppen, aktivering av utgruppen samt kontrollgrupp. Inomgruppsfaktorn etnicitet med tre nivåer, bilder på vita personer, personer från mellanöstern och på svarta personer, samt inomgruppsfaktorn med två nivåer för bildens kön. Signifikansnivån är till följande beräkningar vald till .05 och Pillai's Trace test kommer att användas i samtliga beräkningar.

Aktivering av in- och utgruppsbetingelse

Följande värden är resultatet av fördomstestet deltagarna fick först, där de ombads fokusera på in- eller utgruppen, utan aktivering av den egalitära normen. Till att börja med undersöktes om det var någon skillnad mellan hur ansikten med olika etniciteter har värderats av alla deltagare, oavsett betingelse. Etniciteten i sig hade det signifikanta värdet, $F(2,104) = 7,59, p < .001, \eta^2 = .13$. Svarta och vita ansikten skattades i allmänhet högre än de från mellanöstern (vita: $M = 3,13, SD = .04$; mellanöstern: $M = 2,94, SD = .05$; svarta: $M = 3,14, SD = .04$). Vidare undersöktes ifall det för deltagarna spelat någon roll om det var män eller kvinnor de skulle värdera, oavsett bildernas etnicitet. Den signifikanta effekten på bildernas kön var $F(1,105) = 16,90, p < .001, \eta^2 = .14$. Deltagarnas bedömningar av bilderna påverkades därmed i större utsträckning av bildernas kön än av bildernas etnicitet. Män skattades i allmänhet högre än kvinnor (män: $M = 3,13, SD = .03$; kvinnor: $M = 3,00, SD = .03$). Effekten av tvåvägsinteraktionen mellan bildernas etnicitet och kön var, $F(2,104) = 17,45, p < .001, \eta^2 = .25$ och därmed var interaktionen mellan bildernas etnicitet och kön större än variablerna etnicitet och kön var för sig (se tabell 1). I interaktionen mellan etniciteten och könet på bilderna, framgick att medelvärdesskattningarna för män och kvinnor inom etniciteterna mellanöstern och svarta, inte särskilde sig i så stor utsträckning, vilket framgår av tabell 1. Den största skillnaden fanns för vita män och vita kvinnor, där den förstnämnda gruppen skattades betydligt högre än den andra. Som framgår av tabell 1 så skattades de vita männen högst. Därefter värderades svarta män, följt av svarta kvinnor. Efter detta skattades mellanösternkvinnor, följt av vita kvinnor. Lägst värderades mellanösternmännen.

Tabell 1

Medelskattningar för ansikten av olika etnicitet och kön.

Kön	<u>Vita</u>		<u>Mellanöstern</u>		<u>Svarta</u>	
	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>
Män	3,30	.04	2,90	.05	3,19	.05
Kvinnor	2,96	.04	2,98	.06	3,10	.05

Note. Höga *M*-värden indikerar en positiv skattning.

För att testa hypotesen att de olika betingelserna (ingrups-, utgruppsbetingelserna och kontrollgruppen) resulterat i olika skattningsmönster, testades interaktionen mellan etniciteterna och betingelserna, vilket resulterade i icke signifikanta värden $F(4,210) = .78, p = .54, \eta^2 = .02$. Då interaktionen inte var signifikant fanns därmed inte ett tillräckligt stöd för att bekräfta hypoteserna om att olika betingelsegrupper resulterat i att man värderade bilder med personerna från de olika etnicitetsgrupperna på olika vis. En aspekt av intresse var om deltagarna i de olika betingelsegrupperna värderade männen och kvinnorna på bilderna olika. Värdena $F(2,105) = .87, p = .42, \eta^2 = .02$ visade att det inte spelat någon roll vilken betingelse deltagarna haft när de värderat bildernas kön. Eftersom männen och kvinnorna på bilderna skattades olika (tabell 1), så undersöktes också hur deltagarnas kön påverkat deras skattningar av bilderna. Det fanns en signifikant fyrvägsinteraktion mellan deltagarnas betingelsegrupp och kön samt bildernas etnicitet och kön, $F(4,204) = 4,43, p = .002, \eta^2 = .08$. För att ytterligare undersöka hur deltagarnas kön påverkat deras skattningar av bilderna, undersöktes de enskilda etniciteterna var för sig. Skattningarna av vita män och kvinnor resulterade i en signifikant tvåvägsinteraktion mellan deltagarnas betingelsegrupp och kön samt bildernas kön, $F(2,102) = 5,69, p = .005, \eta^2 = .10$. Män skattade bilder med vita män högst när de aktiverades med utgruppsbetingelsen ($M = 3,36, SD = .10$) i jämförelse med ingrupsbetingelsen ($M = 3,07, SD = .10$) och kontrollgruppen ($M = 3,34, SD = .10$). Kvinnor skattade vita kvinnor högst i kontrollgruppen ($M = 3,16, SD = .11$) i jämförelse med ingrupsbetingelsen ($M = 3,00, SD = .12$) och utgruppsbetingelsen ($M = 2,94, SD = .11$). Män skattade vita kvinnor högst när de var aktiverade med ingrupsbetingelsen ($M = 2,99, SD = .09$) i

förhållande till utgruppsbetingelsen ($M = 2,89$, $SD = .10$) och kontrollgruppen ($M = 2,80$, $SD = .10$). Kvinnor värderade vita män högst när de var aktiverade med ingruppsbetingelsen ($M = 3,47$, $SD = .12$) i förhållande till utgruppsbetingelsen ($M = 3,31$, $SD = .12$) och kontrollgruppen ($M = 3,33$, $SD = .11$). Följaktligen värderade både män och kvinnor vita män högre än vita kvinnor. Det fanns inte några signifikanta värden för hur deltagarna värderat ansiktena med de andra etniciteterna, d.v.s. mellanöstern och svarta.

Aktivering av egalitetsnormen samt korrektion

Resultatet efter aktivering av egalitetsnormen testades, d.v.s. eventuella skillnader mellan deltagarnas skattningsmönster i första och andra fördomstestet efter att de påmints om den egalitära normen. Precis som före aktiveringen av egalitetsnormen var etnicitet, $F(2,104) = 29,42$, $p < .001$, $\eta^2 = .36$, könet på bilderna, $F(1,105) = 27,99$, $p < .001$, $\eta^2 = .21$ samt tvåvägsinteraktionen mellan bildernas etnicitet och kön, $F(2,104) = 14,57$, $p < .001$, $\eta^2 = .22$ signifikanta. Det innebär att det spelade roll för deltagarnas skattningar vilken etnicitet och kön bilderna hade. Svarta och vita ansikten värderades högre än de som härstammade från mellanöstern (vita: $M = 3,14$, $SD = .03$; mellanöstern: $M = 2,94$, $SD = .04$; svarta: $M = 3,16$, $SD = .04$). I allmänhet värderades män högre än kvinnor (män: $M = 3,14$, $SD = .03$; kvinnor: $M = 3,00$, $SD = .03$). I tabell 2 framgår interaktionen mellan bildernas etnicitet och kön. Vita män värderades högst, därefter svarta män. Därpå skattades svarta kvinnor, följt av vita kvinnor. Följt av mellanösternkvinnor och mellanösternmän som återigen värderades lägst.

Tabell 2

Medelskattningar för ansikten av olika etnicitet och kön.

Kön	<u>Vita</u>		<u>Mellanöstern</u>		<u>Svarta</u>	
	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>
Män	3,27	.04	2,93	.04	3,23	.04
Kvinnor	3,00	.03	2,96	.04	3,10	.04

Note. Höga *M*-värden indikerar en positiv skattning

Det fanns ingen signifikant skillnad i skattningsmönster före och efter aktivering av den egalitära normen, $F(1,105) = .76$, $p = .39$, $\eta^2 = .01$. Vidare undersöktes om egalitetsnormen interagerade med bedömningen av de olika etniciteterna. Det fanns inte någon signifikant effekt, $F(2,104) = .13$, $p = .88$, $\eta^2 = .002$, vilket innebär att deltagarnas etnicitetsbedömningar inte påverkades av instruktionerna till det andra fördomstestet. Effekten av interaktionen mellan etniciteterna och betingelserna undersöktes sedan för att testa hypotesen att olika betingelsegrupper hade olika skattningsmönster efter aktivering av den egalitära normen. Beräkningarna visade att det inte heller här fanns en signifikant effekt, $F(4,210) = .75$, $p = .056$, $\eta^2 = .01$, vilket innebär att aktiveringen av social önskvärdhet inte hade en signifikant effekt på betingelsegruppernas bedömningar av ansiktens etniska tillhörighet. Därmed kunde inte hypotesen att människor bedömer personer med olika etniciteter på olika vis beroende på vilket fokus (ingrups- eller utgruppsbetingelse) de har bekräftas. En interaktion testades mellan bildernas etnicitet och kön efter aktivering av den egalitära normen, vilket resulterade i en signifikant effekt, $F(2, 107) = 5,19$, $p = .007$, $\eta^2 = .09$. Detta bekräftade att deltagarna tog hänsyn till både etniciteten och könet på bilderna efter att de påmints om egalitetsnormen. Efter aktivering av egalitetsnormen värderades vita män lägre än före aktiveringen, medan vita kvinnor värderades högre, $F(1, 105) = 7,48$, $p = .007$, $\eta^2 = .07$. Män med härkomst från mellanöstern skattades högre efter aktiveringen och mellanösternkvinnorna lägre än före aktivering av egalitetsnormen. Svarta män värderades högre medan svarta kvinnor värderades lika högt efter att egalitetsnormen aktiverats (jämför tabell 1 och 2). Värdeskillnaderna för etniciteterna mellanöstern och svarta var dock inte signifikanta.

Diskussion

Hypoteserna i denna undersökning var att vita personer värderar andra vita personer lägre när de påminns om den egalitära normen, speciellt i kontexten där ingruppen aktiveras. Dessutom antogs att vita personer värderar andra etniciteter högre när de påminns om den egalitära normen, i synnerhet i kontexten där utgruppen aktiveras. Denna studie har inte kunnat bekräfta att så är fallet. Korrigeringen, som enligt hypotesen, skulle ske i betingelsegrupperna i andra fördomstestet, jämfört med det första fördomstestet, var inte signifikant. En tänkbar anledning till varför hypotesen

att aktivering av egalitetsnormen inte kunde bekräftas, är att enkäten möjligen uppfattats som lång och enformig av deltagarna. De skulle skatta 40 stycken bilder á sex kriterier per bild. Enligt limited resource-modellen använder människor sitt kognitiva resursförråd i vitt skilda, självreglerande uppgifter (Vohs et al., 2005). I denna undersökning kan det förhålla sig så, att deltagarna i sitt försök att tygla sin eventuella trötthet/leda, inte kunnat uppbringa tillräckligt med kognitiva resurser för att orka korrigera sina fördomar. När det gäller bilderna som skulle skattas, hade personerna på bilderna olika sorters klädsel och vissa personer log, medan andra inte gjorde det. Enligt förstudien som testade bildernas attraktivitet för att undvika attraktivitetsconfounding, ansågs *alla* personer på bilderna i denna hypotesprövande enkätstudie vara lika attraktiva. Trots det går det inte att bedöma om det för deltagarna i den hypotestestande studien spelat någon roll ifall personerna de skulle skatta hade olika sorters klädsel eller log brett.

Att hypoteserna inte bekräftats i denna studie, innebär dock inte nödvändigtvis att antagandet är felaktigt. Det kan bero på svagheter i experimentets design, exempelvis att instruktionerna till deltagarna har uppfattats som diffusa. Det var nödvändigt att inte nämna etnicitetsbaserade begrepp (vita, mellanöstern, svarta) för att aktivera in- eller utgruppsbetingelserna i instruktionen, inför första fördomstestet. De orden hade troligtvis aktiverat social önskvärdhet, redan inför första fördomstestet istället för inför det andra. Detta hade resulterat i att ingen korrektion hade kunnat uppmätas testerna emellan. Följaktligen användes de vagare uttrycken "egna gruppen" respektive "andra grupper" för att aktivera in- och utgruppsbetingelsen. Tanken med dessa begrepp var att aktivera deltagarnas etniska grupptillhörighet. Dock verkar det som om deltagarnas främsta grupptillhörighetsaktivering istället skett ur ett könsperspektiv, vilket kan vara en bidragande faktor till varför aktiveringen av betingelserna inte har fungerat ur etnicitetssynpunkt. Betingelseaktiveringen fungerade enbart i interaktion mellan deltagarnas könstillhörighet och ansiktenas kön hos vita. Både före och efter aktivering av egalitetsnormen skattade de manliga deltagarna i ingruppsbetingelsen vita män lägst och vita kvinnor högst, i förhållande till utgruppsbetingelsen och kontrollgruppen. I utgruppsbetingelsen värderade de manliga deltagarna, både före och efter aktivering av egalitetsnormen, vita män högst och vita kvinnor lägst i förhållande till ingruppsbetingelsen och kontrollgruppen. Detta stödjer hypoteserna om att vita värderar andra vita lägre när de aktiveras med ett ingruppsfokus och

påminns om den egalitära normen, samt att vita värderar andra etniciteter högre när de aktiveras med ett utgruppsfokus och påminns om den egalitära normen. Detta stämmer dock enbart för de manliga deltagarna.

Både män och kvinnor värderade vita män högre än vita kvinnor, vilket står i motsats till teorin om att ingruppen är ”bättre” än utgruppen. Enligt nämnda teori borde följaktligen kvinnorna i undersökningen ha värderat de vita kvinnorna på bilderna bättre än de vita männen, vilket inte var fallet. En möjlig förklaring är att det hos kvinnor som grupp, råder en stereotyp om att män som grupp (utgruppen) är bättre än kvinnor som grupp (ingruppen). Följaktligen, är inte alltid ingruppen, den grupp som favoriseras. Varför kvinnor bedömer sin ingrupp lägre än utgruppen män, kan ha en möjlig grund i maktförhållandet mellan könen i Sverige och andra delar av världen. Eftersom detta maktförhållande är en genusdiskussion och denna undersökning främst fokuserar på etnicitet, kommer anledningen till varför kvinnor bedömer kvinnor sämre än män inte att diskuteras vidare här.

Även efter aktiveringen av egalitetsnormen korrigerade deltagarna ur ett könsperspektiv, istället för att korrigera ur ett etniskt perspektiv. Detta gällde både deltagarnas egen könstillhörighet samt könet på bilderna de skattade. Korrigering för etnicitet skedde enbart i interaktion med deltagarnas könstillhörighet och/eller bildernas kön. Detta bekräftar hypotesen om att människor ändrar sina åsikter/yttringar när de påminns om den egalitära normen. Dock inte ur ett etniskt perspektiv såsom det var tänkt i denna studie, utan ur ett könsperspektiv. En möjlig orsak kan vara att vita människors etniska identitet i västvärlden, enligt Knowles och Peng (2005), i allmänhet är sekundär. Detta i jämförelse med andra gruppidentiteter, exempelvis man eller kvinna.

En utgångspunkt i denna studie var att undersöka hur människor anpassar sina fördomar till den sociala kontexten. Då vita personers identitet och upplevelse av etniskt relaterade fördomar i den empiriska forskningen tidigare förbisetts, valdes detta perspektiv för att undersöka hur människor anpassar sig till den sociala kontexten. Dock hade det likaväl kunnat vara t.ex. genusbaserade fördomar eller fördomar mot homosexuella. Enligt Crandall & Eshleman (2003) är alla fördomars struktur likadan, upplevs likadant och uttrycks genom samma sociala regler. I denna undersökning av hur människor anpassar sig till den sociala kontexten, gav de könsrelaterade resultaten större utslag än de etnicitetsrelaterade. Troligen p.g.a. att etnicitetsidentiteten för vita personer är sekundär i jämförelse med

könsidentiteten. Före aktiveringen av egalitetsnormen, värderade både manliga och kvinnliga deltagare, bilder på män högre än bilder på kvinnor. Även efter aktiveringen av den egalitära normen, hade både manliga och kvinnliga deltagare samma korrektionsmönster, d.v.s. att männen på bilderna fick lägre värden och kvinnorna på bilderna fick högre än före aktiveringen. Detta innebär att både manliga och kvinnliga undersökningsdeltagare generellt favoriserade män, men påmindes om att denna favorisering enligt egalitetsnormen är tabu när de läste instruktionen till andra testet. Därmed gav undersökningsdeltagarna bilder på män lägre och bilder på kvinnor högre genomsnittsbedömningar i andra testet för att anpassa sig till den egalitära normen. Följaktligen tyder detta på att utgångspunkten i hypotesen om att människor anpassar sina fördomar efter den sociala kontexten har stämt. Eftersom ingruppen inte alltid är den grupp som anses vara den ”bästa”, är korrektionen inte främst en följd av vilken ingrupp man anser sig tillhöra, utan vilken grupp man i sin stereotyp tolkar vara den förfördelade.

Även om resultaten i denna studie primärt varit könsrelaterade, har etnicitetsrelaterade skattningsmönster kunnat uppmätas. Deltagarna värderade de svarta ansiktena högre än de vita ansiktena, vilket går emot teorin om att ingruppen alltid favoriseras. Detta kan betyda att de vita deltagarna verkligen ansåg ingruppen vita var sämre än utgruppen svarta. En annan trolig förklaring till detta är den s.k. aversive racism-effekten. Denna effekt innebär att strivers/aversives behandlar och bedömer utgrupper lika bra eller bättre än ingruppen för att upprätthålla en fördomsfri självbild. Svarta ansikten värderades högre än vita redan i första fördomstestet, d.v.s. innan egalitetsnormen, enligt experimentdesignen, skulle aktivera deltagarna. Följaktligen, enligt aversive racism-teorin, aktiverade deltagarna själva den egalitära normen när de såg de svarta ansiktena redan i första testet. Detta kan vara en ytterligare förklaring till varför ingen korrigering kunnat uppmätas mellan testerna såsom det var tänkt i hypoteserna.

Om de svarta ansiktenas värden var ett resultat av aversive racism-effekten, är det möjligt att även värdena för ansiktena med ursprung från mellanöstern var det. Detta skulle innebära att bedömningen av även ansiktena med härkomst från mellanöstern korrigerats redan i första fördomstestet. En annan tänkbar förklaring är att aversive racism-effekten inte har aktiverats hos undersökningsdeltagarna. Ifall aversive racism-effekten hade aktiverats, hade medelvärdeskattningarna för personerna från mellanöstern inte varit så pass mycket

lägre än de vita och svarta personernas. Istället kan det vara justification-suppression-modelleffekten som aktiverats. JSM innebär att aversives/strategics inte behöver censurera sina fördomar om de känner de har en rationell orsak till att ha dem. Enligt JSM kan deltagarna ansett sig ha en rationell anledning att diskriminera personer från mellanöstern. De senaste åren har denna etniska grupp mest utsatts för negativ uppmärksamhet i västvärlden, exempelvis terrordåd och hedersmord. Detta medför att det möjligen är legitimt att inneha och uttrycka negativa fördomar om denna grupp. En annan möjlig anledning kan vara ur ett maktperspektiv. I Sverige lever många människor med härkomst i mellanöstern bl.a. p.g.a. instabilitet i dessa personers ursprungliga hemländer. Det är möjligt att deltagarna, som alla var vita svenskar, ansåg att personer som har sitt ursprung utomlands och bosätter sig i Sverige, bor här på nåder och att därför inte bör kräva något mer än de får, nämligen möjligheten att bo i ett demokratiskt land med fred och mat på bordet varje dag. Under de senaste åren har dock grupper/organisationer med folk från mellanöstern krävt att få leva enligt sina traditioner i Sverige. Rätten att få utöva alla sorters yrken trots huvudslöja, mat som är godkänd enligt muslimska föreskrifter i skolbespisningar, ekonomiskt stöd till byggandet av moskéer och muslimska skolor är några exempel. Förvisso är alla människor från mellanöstern inte muslimer, men det är främst denna religiösa grupp som uppmärksammas i svensk media och som generellt får representera folk från mellanöstern. Den mediala uppmärksamheten på denna religiösa grupp, och faktumet att många står utanför arbetsmarknaden och därmed är beroende av bidrag, kan ha fått undersökningsdeltagarna att uppfatta folk från mellanöstern som otacksamma mot Sverige och därmed ansetts legitima att se ner på. En trolig anledning till varför det inte har varit legitimt för deltagarna att rationalisera sin fördom mot utgruppen svarta personer, är att svarta personer i Sverige inte är fullt lika vanligt förekommande som personer med mellanösternhärkomst. I Sverige uppmärksammas svarta personer främst i positiva sammanhang såsom musik och idrott i media. Att bedöma de svarta personerna på bilderna sämre, utan att anse sig ha en rationellt (intellektuellt) baserad orsak och istället enbart gå på sin affekt om att ingruppen vita generellt bör favoriseras, medför att JSM möjligtvis inte upplevdes som applicerbar på svarta personer av undersökningsdeltagarna. Detta medför möjligen att den eventuella maktrelationen mellan ”svenskar” och svarta personer i Sverige inte uppfattats som relevant av undersökningsdeltagarna på det sätt som det möjligtvis gjorts för bedömningen av

personerna från mellanöstern.

Baserat på denna studies resultat och de gedigna forskningsrön som dess hypoteser grundats på, är det troligt att hypoteserna i sig stämmer, men att de p.g.a. svagheter i denna undersöknings experimentdesign inte kunnat bekräftas ur ett etniskt perspektiv. Detta p.g.a. paradoxen att acceptansen mot fördomar baserade på etnicitet i västvärlden har minskat kraftigt under de senaste decennierna, samtidigt som diskrimineringen inte avtagit i samma omfattning. Det är praktiskt taget omöjligt att lösa diskrimineringskonflikter mellan etniciteter, om förekomsten av fördomar förnekas. För att komma till roten av detta samhällsproblem måste situationen ses från alla perspektiv. Tidigare beteendevetenskaplig forskning har huvudsakligen fokuserat på svarta amerikaners identitet och upplevelse av fördomar samt diskriminering. De vitas perspektiv har tidigare förbisetts både i Sverige och utomlands. Det är därför av vikt att dra lärdom av de svagheter denna undersöknings experimentdesign har, för att åter testa hypoteserna.

I denna studie har bl.a. vita personers fördomar mot sin ingrupp undersökts. Kvinnliga deltagare värderade vita kvinnoansikten sämre än ansikten på vita män. På så vis konstaterades att ingruppen inte alltid favoriseras. I framtida studier hade det följaktligen varit intressant att, precis som i denna studie, undersöka vita personers bedömningar av den egna etniska gruppen och andra etniska grupper. Dock med skillnaden att en och samma försöksdeltagare skulle bedöma enbart män *eller* kvinnor med olika etniska tillhörigheter. Detta för att den enskilde deltagaren inte ska jämföra mellan könen utan mellan de olika etniciteterna. Vidare vore det av intresse att pröva hypoteserna med nyss nämnda design med ett sampel som speglar hela populationen och inte enbart på studenter.

Referenser

- Brewer, M. B., & Pierce, K. P. (2005). Social Identity Complexity and Outgroup Tolerance. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 31(3), 428-437.
- Crandall, C. S. & Eshleman, A. (2003). A Justification-Suppression of the Expression and Experience of Prejudice. *Psychological Bulletin*, 129(3), 414-446.
- Devine, P. G., Brodich, A. B., & Vance, S. L. (2005). Self-Regulatory Processes in Interracial Interactions: The Role of Internal and External Motivation to Respond Without Prejudice. Forgas, J. P., K. D. Williams, S. M. Laham (Eds.), *Social Motivation: Conscious and Unconscious Processes*. (pp. 249-273). New York, NY, US: Cambridge University Press.
- Devine, P. G., Plant, E. A., Amodio, D. M., Harmon-Jones E., & Vance S. L. (2002). The Regulation of Explicit and Implicit Race Bias: The Role of Motivations to Respond Without Prejudice. *Journal of Personality and Social Psychology*, 82(5), 835-848.
- Forgas, J. P., Williams, K.D. & Laham. S. M. (Eds.). (2005). *Social Motivation: Conscious and Unconscious Processes.*, New York, NY, US: Cambridge University Press.
- Gawronski, B., Bodenhausen, G. V., & Banse, R. (2005). We are, Therefore They aren't: Ingroup Construal as a Standard of Comparison for Outgroup Judgments. *Journal of Experimental Social Psychology*, 41(5), 515-526.
- Knowles, E. D. & Peng, K. (2005). White Selves: Conceptualizing and Measuring a Dominant-Group Identity. *Journal of Personality and Social Psychology*, 89(2), 223-241.
- Martin, L. L., & Stapel, D. A. (1998). Correction and Metacognition: Are People Naive Dogmatists or Naive Empiricists during Social Judgments?. Yzerbyt, V. Y., G. Lories, B. Dardenne (Eds.), *Metacognition: Cognitive and social dimensions*. (pp. 228-247). Thousand Oaks, CA, US: Sage Publications, Inc.
- Myrdal, G., (1944). *An American Dilemma: the Negro Problem and Modern Democracy*. New York: Harper.
- Olson, M. A. & Fazio, R. H. (2004). Trait Inferences as a Function of Automatically Activated Racial Attitudes and Motivation to Control Prejudiced Reactions. *Basic and Applied Social Psychology*. 26(1), 1-11.
- Powell, A. A., Branscombe, N. R., & Schmitt, M. T. (2005). Inequality as Ingroup

Privilege or Outgroup Disadvantage: The Impact of Group Focus on Collective Guilt and Interracial Attitudes. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 31(4), 508-521.

Schmeichel, B. J., & Baumeister, R. F. (2004). Self-Regulatory Strength.

Baumeister, R. F., & K. D. Vohs (Eds.), *Handbook of Self-Regulation: Research, theory, and applications*. (pp. 84-98). New York, NY, US: Guilford Press.

Vohs, K. D., Baumeister, R. F. & Ciarocco, N. J. (2005). Self-Regulation and Self-Presentation: Regulatory Resource Depletion Impairs Impression Management and Effortful Self-Presentation Depletes Regulatory Resources. *Journal of Personality and Social Psychology*, 88(4), 632-657.